

Summary. *The problem of the parallel English-language translation of legal terms in the Russian National Corpus (NKRM). Implemented by the classification of legal terms (for example, certain extracts from the documents of NATO), compared homonymous properties of selected tokens. On the basis of comparable parallel method defined lexical-semantic and stylistic properties of the legal terms of these international instruments. We solve the problem of translation of English terminology on several parallel levels of language (Russian, Ukrainian, French), as well as ways of transferring their multicomponent structure.*

For the first time the classification of documents of English terms into the following categories: peacekeeping struggle; the fight against terrorism; military reform; improvised explosive devices; special operations; naval terminology for operation «Active Endeavour»; Search and rescue operations; Non-lethal weapons; the fight against piracy; water supply; economic aspects of defense; military medicine; Nuclear Terminology; initiative on cooperation on the use of airspace; contingency planning and missile defense; names committees and administrative structures of NATO with other countries involved in joint activities. Since NATO documents predominant military terminology is important and unexplored phenomenon is complex syntax that reflects precision and certainty in legal wording. In the legal text translated content depends on the grammatical structures of language. In terms of specific limitations that can use in the grammatical transformation, changing the order of words, sentences and so on.

The author concludes that the problem of terminology research in NATO documents is one of the key transfer system of international legal texts. In the analysis of military-legal terms, it was proved that these lexical structures with signs of uniqueness, contextual independence, stability and reproducibility in the language. Given the structural differences of English, Russian and Ukrainian legal terminology in the translation of terms used lexical and grammatical transformation. It was found that such methods as tracing, transcription, transliteration and translation of the narrative most often used in the translation bezekvivalentnyh military legal terms NATO English into Russian in parallel NKRM housing

Key words: *white papers, specialized vocabulary, homonymous properties, legal terms, a parallel body of the text, Russian National Corpus (NKRM).*

Отримано: 16.04.2016 р.

УДК 801.8+392.91:94(100) «05/...»

Дзира І.Я.

ВІДТОПОНІМНІ ПРИЗВИЩЕВІ НАЗВИ ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА СЕРЕДИНИ ХVІІІ СТ.: (НА МАТЕРІАЛІ РЕЄСТРУ ВІЙСЬКА ЗАПОРІЗЬКОГО НИЗОВОГО 1756 Р.)

Для повного уявлення про еволюцію антропонімної системи запорозького козацтва в останній період існування Запорозької Січі необхідне детальне вивчення прізвищевих назв відтопонімного походження. По-перше, воно дасть змогу встановити, якою мірою в їх антропоосновах, формантах і моделях знайшла своє відображення тогочасна українська топонімія. По-друге, цей аналіз є надзвичайно важливим для повної реконструкції катоїконімної та ад'єктонімної лексики староукраїнської мови ХVІІІ ст. І, нарешті, важко переоцінити його значення для вивчення міграційних і колонізаційних процесів у межах Вольностей Війська Запорозького Низового середини ХVІІІ ст.

Мета даної статті полягає в дослідженні відтопонімних прізвищевих назв, які представлені в офіційному джерелі середини ХVІІІ ст. Автор поставив завдання з'ясувати особливості словотвору, етимологію, сортимент і частоту вживання відтопонімного фонду в антропоніміконі запорозького козацтва ХVІІІ ст. Предметом дослідження є відтопонімні прізвищеві назви. Для досягнення поставленої мети застосовано синхронно-описовий та порівняльно-зіставний методи, а в окремих випадках – прийом статистичного аналізу.

Джерелом фактичного матеріалу послужив укладений 1756 р. Реєстр Війська Запорозького Низового (далі РВЗН – І. Д.), а також додані до нього списки козаків, які перебували на промислах і зимівниках на території паланок. Крім політичних мотивів, поява цієї групи взаємопов'язаних між собою документів була викликана потребою виконати повноцінну калькуляцію призначеного Війську Запорозькому грошового й матеріального забезпечення та скасувати митний пода-

ток за товари, що ввозилися в Запоріжжя й вивозилися звідти. РВЗН складається зі списків 38 окремих куренів і містить 13085, а разом із поданими паланками відомостями й описами близько 15000 найменувань запорожців. Вибір саме цієї пам'ятки зумовлений багатством антропонімного матеріалу, точністю фіксації та широтою охопленої території. Оскільки донедавна РВЗН не був опублікований, дослідники-ономасти не приділяли йому належної уваги, залучаючи до своїх праць лише вибірково, здебільшого під час вивчення історичної антропонімії Нижньої Наддніпряни [3].

На сторінках РВЗН нами виявлено 395 відтопонімних прізвищевих назв. Абсолютну більшість серед них становлять ті, що стоять на другому місці після християнського імені у двочленних іменуваннях. Досить рідко відтопонімна назва входить як складовий елемент до тричленного найменування: *Федоръ Кислій Калмускій, Іванъ Мовчанъ Самарскій* тощо. Також траплялися випадки, коли, крім відтопонімного найменування, один і той же запорожець користувався ще яким-небудь іншим «прозванієм», що на рівних правах вживалися в офіційних документах. Наприклад, депутат від Війська Запорозького до російського імператорського двору, військовий писар Іван Афанасійович Чугуєвець виступає у реєстрі Васюринського куреня як *Іванъ Колмикъ* [1, 196, 311–312], а писар Кодацької паланки Василь Іванович Волинський фігурує в реєстрі Незаміського куреня як *Василь Вълъ* [1, 203, 313]. Наведені факти свідчать про те, що ще на середину XVIII ст. подібні найменування могли зберігати апеллятивне значення.

У структурному відношенні відтопонімні прізвищеві назви РВЗН поділяються на іменниковий (22,4%) і прикметниковий (77,6%) типи.

Особові назви іменникового типу утворені за допомогою тих же формантів, що й відповідні катойконіми. Матеріали пам'ятки свідчать, що найбільшу групу серед них (40,2%) становлять антропоніми на **-ець**: *Бльоцєркъвецъ, Богославецъ, Канъвецъ, Полтавецъ, Фастовецъ* та багато ін. Малопродуктивність суфіксів **-аниц-а / -аниц-я** (*Кіяниця, Остряниця*), **-ашк-а** (*Кіяшка*), **-ця-я** (*Кіяниця*) дозволяє припускати, що на час укладання документа вони вже втратили свою катойконімічну функцію і продовжували вживатися в ролі структурних формантів.

Один раз у РВЗН трапляється особова назва з суфіксом **-ака**, що, крім вказівки на походження з певної місцевості, виявляє ще й відтінок певної згрубілості: *Сьбърака*. У РВЗН зустрічаються також антропоніми *Кіянь* і *Черкасъ*, котрі походять від відповідних катойконімів з нульовим суфіксом сингулятивності. За допомогою морфеми-флексії **-а** утворені прізвищеві назви типу *Басараба* та *Збаража*. На особливу увагу заслуговують найменування (32,6%), що виникли шляхом трансонімізації: *Донъ, Збараж, Кролевецъ, Охтырка, Самара* та ін. Звичайно, не виключено, що прізвищева назва *Донъ* могла утворитись і від апеллятива *дон* зі значенням «донской козак» [2, 463].

Вагоме місце серед антропонімів другого типу займають «прозванія» у формі субстантивованих відносно-присвійних прикметників. Найпоширенішими серед них є прізвищеві назви на: **-ськ-ий** (60,4%): *Басанскій* (м-ко Басань), *Глуховскій* (м. Глухів), *Лисянскій* (м-ко Лисянка), *Миргородскій* (м. Миргород), *Уманскій* (м. Умань) та багато ін.;

-цьк-ий (21,5%): *Базавлуцкій* (о-в Базавлук або р. Базавлук), *Бълицкій* (с. Біличі), *Висоцкій* (с. Високе), *Вишневецкій* (м. Вишневець), *Гадяцкій* (м. Гадяч) та ін.

Особові назви у формі субстантивованих відносно-присвійних прикметників із суфіксом **-зьк-ий** у РВЗН займають доволі скромне місце (3,7%): *Великолузкій* (Великий Луг), *Водолазкій* (сл. Водолаги), *Збаразкій* (м. Збараж), *Кобизкій* (м-ко Кобижча), *Остръзкій* (м. Острогор) тощо.

Як відомо, суфікси **-зьк-ий** і **-цьк-ий** утворилися з суфікса **-ськ-ий** в результаті асиміляційних процесів між кінцевими приголосними основи і суфіксальним **-с-**. Правопис реєстру показує, що на середину XVIII ст. відчуття зв'язку між цими суфіксами в українській мові ще не було остаточно втрачене: *Климъ Збаразкій* і *Матвѣй Збаражскій, Грицько Крицкій* і *Стѣпанъ Критскій*.

Деяким моделям притаманне використання складних суфіксів:

-анськ-ий (2,7%): *Кропивянскій* (м-ко Кропивне), *Нефороцанскій* (м-ко Нехвороща), *Переволочанскій* (м-ко Переволочна), *Смълянскій* (м-ко Сміла), *Садньстранскій* (Задністров'я);

-евськ-ий: *Чорноблевскій* (м-ко Чорнобиль);

-ецьк-ий: *Маковецкій* (с. Макове);

-инськ-ий: *Вовчинскій* (с. Вовче), *Розозинскій* (с. Рогізна), *Куцинскій* (с. Куці) тощо;

-ицьк-ий: *Рогачицкій* (с. Рогачі), *Нивицкій* (с. Нове);

-овськ-ий / -івськ-ий (4,7%): *Веселовскій* (с. Веселе), *Жорновскій* (м-ко Жорнища), *Жуковскій* (с. Жуки), *Санжаровскіи* (м-ко Старі Санжари), *Санжаръвскій* (м-ко Старі Санжари) тощо.

Окрему групу прикметникових прізвищевих назв у РВЗН становлять антропоніми на **-ий**, зокрема й ті, що містять загальну вказівку на місце проживання. Найбільше серед них прізвищевих назв, які походять від відносних прикметників із суфіксами **-ан-**, **-н-** або **-ов-**: *Береговий, Болотяний, Вълховий, Горъчний, Гардовий, Колодежній, Лозовий* тощо. До другої підгрупи належать

чотири субстантивовані відносні прикметники префіксально-суфіксального способу творення, з префіксами *за-* або *під-* і суфіксом *-н-*: *Заболотний, Загородній, Зарудній, Пьдгърний*.

Відтопонімні прізвищеві назви, утворені з присвійних прикметників, на сторінках РВЗН зустрічаються винятково рідко. У непродуктивному словотворчому типі з суфіксом *-ин-* (*Кияничинъ, Кобежчинъ*) у закованій формі збережено катойконіми спільного роду на *-аниц-а / -аниц-я* та жіночого роду на *-к-а*, пор.: *кияниця, кобежка*.

Різні класи топонімів (ойконіми, гідроніми, омоніми, хороніми тощо) неоднаково представлені в антропоніміці РВЗН. Природно, що основна маса прізвищевих назв (349 антрополексем) утворена від ойконімів: *Батуринець, Ичанскій, Каневскій, Охтырка, Стеблевскій* та багато ін. Твірні основи ряду прізвищевих назв пов'язані з гідронімами. Як справедливо зазначає П. П. Чучка, «безпосередньо від гідронімів прізвище майже ніколи не утворюється» [4, с. 128]. «Аналіз структури цих прізвищ, – пише дослідник, – показує, що майже жодне з них не походить безпосередньо від гідроніма. Одні з них...походять від співзвучних із гідронімами місцевих ойконімів і спочатку були катойконімами, тобто назвами людей за їх територіальним походженням» [4, с. 128]. У РВЗН до таких антропонімів, зокрема, належать *Самара* (Зносії) і *Самарець* (12 носіїв), які вказували на проживання чи перебування козаків у містечку Самара, що також називалося Самар, Стара Самар, Самарчик. Частина ж «прозваній» утворилась від тих гідронімів, котрі поряд із водним об'єктом позначали прилеглу до нього заселену територію. Сюди треба віднести 17 прізвищевих назв (102 носії): *Донъ, Болотяний, Калмускій, Луганскій, Миюскіи тощо*. На сторінках пам'ятки подибуємо 10 прізвищевих назв (32 носії), походження яких пов'язане з хоронімами: *Басараб, Великолузкій, Забесенскій, Садньстранскій, Понизкій* тощо. 8 антропонімів (17 носіїв) утворено від оронімів: *Балка, Береговий, Таванець* тощо. 5 «прозваній» (12 носіїв) мають подвійну як оронімну, так і гідронімну мотивацію: *Базавлуцкій, Хортицкій, Чортотлицкій* та ін. Про зв'язок з аграрними можуть свідчити прізвищеві назви *Баштанъ* (1 носій), *Баштанникъ* (19 носіїв) і *Загородній* (1 носій). На відміну від макротопонімів, мікротопоніми використовувалися для утворення прізвищевих назв запорожців надзвичайно рідко: *Горьчній, Загородній, Калюжній* та декілька ін.

У 395 запорозьких відтопонімних прізвищевих назвах нам вдалося виділити 327 різних топонімів. Однак, встановити точну кількість останніх через наявність топонімічних омонімів і паронімів не видається можливим. Так, наприклад, важко з повною впевненістю стверджувати, від якої саме Калинівки походить запорозьке «прозваніє» *Калиновскій* оскільки джерела XVIII ст. фіксують кілька однойменних населених пунктів (пор. с. Калинівка Ямпільського повіту Брацлавського воєводства і с. Калинівка Роменської сотні Миргородського полку). Те ж саме можна сказати і про антропонім *Яблуневскій*, утворений від прикметника *яблунівський*, що вказував на вихідця з Яблунева. Але в той час поселення з такою назвою існували й на Правобережжі, й на Лівобережжі (пор. с. Яблунів Київського повіту Київського воєводства і сотенне м-ко Яблунів Лубенського полку). Аналогічні труднощі створюють і паронімічні ойконіми типу *Білики* й *Біличі*, *Біла Церква* й *Білоцерківка*, *Вербівка* й *Вербки*, *Краснопіль* і *Краснопілля*, *Ольшана* й *Ольшанка* й под., оскільки вони не дають можливості однозначно ідентифікувати походження прізвищевих назв *Бьлицкій, Бьлоцерковскій, Вербовъскій, Краснополскій, Олшанъскіи* тощо. За таких обставин слід керуватися тим принципом, «що правдоподібність генетичного зв'язку прізвища й топоніма тим більша, чим ближче знаходиться населений пункт, від назви якого утворений антропонім, до того пункту, в якому воно зафіксоване» [3, 16]. Без допомоги історичної географії важко встановити твірні основи, що приховують у собі інформацію про вже зниклі поселення. Скажімо, антропонім *Бьлицкій* може походити від назви колишнього с. Біличі Київського повіту, яке нині перебуває в межах столиці України.

Засвідчені на сторінках РВЗН антропоніми найчастіше виражають зв'язок з назвами конкретних населених пунктів Лівобережжя (98 лексем): *Глуховскій, Конотопець, Лохвицкій, Лубенець, Ньжинскій* та ін. Значною мірою у пам'ятці також представлена топоніміка Правобережжя (77 лексем): *Бершацкій, Льцинскій, Мижигорець, Обуховскій, Черкаскій* тощо. Ще 27 антропонімів постало від топонімів, що використовувалися для позначення географічних об'єктів як на Лівобережжі, так і на Правобережжі. Як відомо, у др. пол. XVIII ст. на теренах Вольностей Війська Запорозького Низового вже існувало понад 150 сіл і містечок. Зрозуміло, що такий стан речей не зміг не знайти широкого відображення на сторінках реєстру, де ми виділили 36 прізвищевих назв, пов'язаних з топоніміконом Запорозжя: *Гардовій, Кодацкій, Мизгінскій, Новоселицкій, Тарамскій* та ін. Основи ще 21 антропоніма однаковою мірою можна співвіднести як із землями, котрими володіли запорожці, так і з іншими регіонами України. Дещо менше зустрічаємо прізвищевих назв, мотивованих ойконімами й гідронімами Слобожанщини (20 найменувань): *Водолазкій, Змьівскій, Мерефа, Охтырскіи, Торскій* тощо. Ще 30 топонімів, які лягли в основу запорозьких прізвищевих назв, крім Слобожанщини, зустрічаються і в інших українських землях. 30

«прозваний» походить від топонімів Волині, Галичини й Західного Поділля: *Бар, Вишневецький, Збаражський, Коломієць, Тоцький* тощо. Щоправда антрополоксемі *Коломієць* можна виводити й від апелятива *коломієць*, який означає «добуваючий соль» [2, 807]. Нами зафіксовано лише 12 прізвищевих назв, що мають за твірну основу ойконіми, хороніми чи гідроніми, які знаходяться за межами сучасної України: *Кулбацький, Кубанець, Сьбьрака, Сьбьрскии, Шлонскъ* тощо. Зауважимо, що с. Кульбаки, яке тепер належить до Глушковського р-ну Курської обл. РФ, раніше входило до складу Слобожанщини, а «прозване» *Макидонській* доцільніше пов'язувати з ойконімом *Македони* (село Канівського староства Київського воєводства), ніж із хоронімом *Македонія*. Більшість із цих антропонімів трапляється всього по одному разу. Виняток становлять антрополоксемі *Дьнъ* (15 носіїв), *Донъ* (26 носіїв), *Доненко* (2 носії) і *Донець* (36 носіїв).

На основі проведеного аналізу можна твердити, що на середину XVIII ст. в українській мові склалася цілком сформована, семантично й морфологічно розвинена система відтопонімних прізвищевих назв. У цей період уже існували моделі та засоби, необхідні для вільного утворення іменників і прикметників від усіх уживаних тоді топонімів. При утворенні відтопонімних іменників найчастіше вживався суфікс *-ець*, а прикметників – суфікси *-ськ-ий* і *-цьк-ий*. Через непрозору внутрішню форму нам не вдалося встановити етимологію 40 особових назв. Крім того, повторюваність і наявність подібних за структурою однокореневих варіантів утруднило або унеможливило з'ясування походження ще 75 антропонімів реєстру. Та незважаючи на це, опрацьований матеріал дозволяє підтвердити думку тих дослідників, які вважали, що переважну більшість запорозького товариства склали вихідці з Лівобережжя, Правобережжя та Слобожанщини. По-друге, топонімікон пам'ятки виразно свідчить про достатню заселеність Вольностей Війська Запорозького Низового періоду Нової Січі.

Список використаних джерел

1. Архів Коша Нової Запорозької Січі: Корпус документів. 1734–1775 / ред. кол. П.С. Сохань та ін. – К.: Держ. комітет архівів України, ЦДІА України, НАН України, Ін-т української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 2008. – Т. 5: Реєстр Війська Запорозького Низового 1756 року / Л.З. Гісцова (ст. упоряд. тому), І.Л. Бутич (наук. ред.). – 528 с.
2. Гринченко Б.Д. Словарь украинского языка / Б.Д. Гринченко. – Берлін: ДВУ, 1925. – 16, 2178 с.
3. Ільченко І.І. Антропонімія Нижньої Наддніпрянщини в її історичному розвитку (Надвеликолузький регіон) / І.І. Ільченко // Дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Запорізький держ. ун-т. – Запоріжжя, 2003. – 254 с.
4. Рувьова Н.І. Прізвища як один з антропонімних класів: Навч. посібник / Н.І. Рувьова. – Чернівці: Рута, 2004. – 90 с.
5. Чучка П.П. Закарпатські відтопонімні прізвища / П.П. Чучка // Дослідження з словотвору та лексикології / І.С. Олійник (відп. ред.). – К.: Вища школа, 1985. – С. 125–131.

Анотація. У статті проаналізовано особливості словотвору, етимологію, сортимент та частоту вживання прізвищевих назв відтопонімного походження, представлених у Реєстрі Війська Запорозького Низового 1756 р. Зроблено висновок, що на середину XVIII ст. в українській мові склалася цілком сформована, семантично й морфологічно розвинена система відтопонімних прізвищевих назв. Опрацьований матеріал свідчить про достатню заселеність запорізьких земель у вказаний період, а також дозволяє підтвердити думку дослідників, котрі вважали, що переважну більшість запорозького козацтва склали вихідці з Лівобережжя, Правобережжя та Слобожанщини.

Ключові слова: антропонім, прізвищева назва, реєстр, топонім.

Summary. The article deals with analysis of the peculiarities of word-building, etymology, assortment and frequency of the family names of toponymic origin, listed in the 1756 Register of the Zaporozhian Host. On the basis of the analysis one may assert that in the middle of the XVIII century in the Ukrainian language turned out a fully formed, semantic and morphological developed system of fromtoponymic family names. In this period already existed models and means, necessary for free word-building of the nouns and adjectives from all used toponyms. At the time of word-building of the fromtoponymic nouns the most often used was the suffix *-ець*, while concerning adjectives – suffixes *-ськ-ий* and *-цьк-ий*. The considerable part (32,6%) of substantival fromtoponymic denominations arose by the transonymizations way. The formative stems of 349 family names are connected with ойconyms, 20 – with hydronyms, 10 – with choronyms, 8 – with oronyms, 3 – with agronyms. Five anthropolexems have double both oronymic and hydronymic motivation. The treated material permits to confirm opinion of those investigators who considered that the prevailing majority of Zaporozhian Cossacks formed the men who come from the Left-Bank, Right-Bank and Sloboda Ukraine. From 395

anthroponyms, which are fixed in the register, 98 express connection with the concrete geographical denominations of the Left-Bank, 77 – Right-Banc, 20 – Sloboda Ukraine. Still 27 anthroponyms arose from toponyms which designste the objects on the Left-Bank and Right-Bank, while 30 toponyms, besides Sloboda Ukraine, are met with in other regions. The availability of 36 family names connected with Zaporozhian toponymy and 21 denominations, which, besides Zaporizhzia, equally can correlate with other Ukrainian territories, indicates of sufficient settlement of Zaporozhian region of New Sich period.

Key words: *anthroponym, family name, register, toponym.*

Отримано: 26.04.2016 р.

УДК 811.111'373.7

Казимір І.С.

СТРУКТУРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ПРОТОТИПІВ НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ В.ШЕКСПІРА У ХОДІ ЕПТОНІМІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації спостерігається динаміка постійного розвитку світових мов у ході еволюційних процесів. Загальновідомо, що проблема мовного розвитку – одна з головних у лінгвістиці. Сучасна англійська мова, як і більшість живих мов світу, зазнаючи впливу екстра- й інтра-лінгвальних чинників, сьогодні відзначається динамічним розвитком охоплюючи всі мовні рівні. Серед усіх рівнів мови лексичний та фразеологічний є найрухомішими та зазнають істотних кількісних та якісних змін. Саме динамічні процеси привертають увагу багатьох лінгвістів.

Перетворення ФО є одним із найскладніших та найсуперечливіших питань у мовознавстві, так як суперечить одній з основних характеристик ФО – стійкості, стабільності компонентного складу. Одним з перших мовознавців, хто розглядав трансформацію як закономірне та системне мовне явище був О. В. Кунін: “У разі okazіонального вживання фразеологічних одиниць, – відзначав дослідник, – можлива заміна компонентів, введення слів і перемінних сполучень, що часто є ускладнене лексичними змінами, додаванню перемінних компонентів, синтаксична деформація...” [3, 2-5].

Вперше на характер компонентів, що замінюються, звернув увагу В.Л. Архангельський, але ця заміна розглядалася вченим як відхилення від норми. І. В. Дубинський та В. П. Жуков продовжили дослідження В. Л. Архангельського, розширивши склад субституції. Ідея побудови теорії варіантності у фразеології здійснена у роботі В. М. Телії: “Варіантність лексичного складу ідіом як структурних одиниць мови” [4].

Зарубіжні вчені також приділяли увагу даній проблемі: вивчалася синтаксична варіантність (S. Jacoson), варіативність відношень між значенням і формою (P. Tedeschi), зв'язок варіативності і розвитку мови (V. Weinreich) тощо.

Метою нашої статті є квалітативно-квантитативний аналіз субституції як один з підвидів структурного перетворення прототипів на матеріалі літературної спадщини В. Шекспіра в умовах стабілізаційних процесів у ході ептонімізації.

Крилаті слова (далі КС) характеризуються найбільш широкими можливостями компонентно-структурних змін. Цей факт має генетичне пояснення, оскільки КС сформовані зі слів, і кожен компонент може бути включений у варіантні ряди, властиві слову, тобто як компонент лексичної системи.

Відсутність загальноприйнятої класифікації пояснюється чисельністю та різноманітністю прийому okazіональних змін і ускладнюється тим, що ці способи часто виступають не у “чистому вигляді”, а поєднуються з іншими способами. Вони накладаються один на одного, збігаються окремими сторонами, характеризуються синкретичністю [5, 144].

В залежності від об'єкту та цілей вивчення типологія може бути дещо модифікована та деталізована з специфічними ознаками [2, 191]. Дослідження свідчить, що субституція є найчисельнішим видом з-поміж усіх структурних змін мовних утворень у ході ептонімізації.

Субституція є одним із найпоширеніших різновидів структурно-семантичного типу перетворень і полягає у заміні прототипного компонента без структурних змін першого. У нашому дослідженні ми виділяємо 6 типів субституції: фонетична – 6 %, словотворчо-морфологічна – 25 %, словотворча – 1,3 %, морфологічна – 3 %, лексична – 29 %, синтаксична – 1 %.

На основі нашого дослідження лексична субституція нараховує 43 випадки, що у процентному відношенні складає 29%. Такий тип субституції утворився на основі: